

УДК 378.011.3-051:373.2]:37.015.31:613

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3\(228\)-33-37](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3(228)-33-37)

ВИЛЬХОВА ОКСАНА ГРИГОРІВНА,

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Oksana Vilkhova,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Preschool Education,
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

E-mail: oksana.vilhovadinec@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9152-2511>

МАНЖЕЛІЙ НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА,

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Nataliia Manzhelii,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department
of Preschool Education, Poltava V.G. Korolenko
National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

E-mail: manzheliinata@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1030-764X>

ФАЗАН ТЕТЯНА ПАВЛІВНА,

кандидатка педагогічних наук,
старша викладачка кафедри дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Tetyana Fazan,

Senior lecturer at the Department of Preschool Education,
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava, Ukraine

E-mail: fazantp7@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9132-9394>

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

А Розкрито актуальну проблему формування культури здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах професійної підготовки у закладах вищої освіти. Обґрунтовано значущість цієї проблеми в контексті сучасних освітніх викликів, пов'язаних із необхідністю збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я підростаючого покоління. Наголошено, що вихователь виступає ключовим суб'єктом формування основ здорового способу життя у дітей дошкільного віку, а рівень сформованості його особистої культури здоров'я безпосередньо впливає на ефективність професійної діяльності у сфері здоров'язбереження.

Здійснено аналіз наукових праць сучасних дослідників щодо формування здоров'язбережувальної компетентності педагогів, а також проблем збереження ментального здоров'я, профілактики професійного вигорання та розвитку стресостійкості. Розкрито сутність поняття «культура здоров'я» як інтегративного особистісного утворення, що поєднує систему знань про здоров'я, ціннісні орієнтації, мотивацію до здорового способу життя та практичну готовність до реалізації здоров'язбережувальної діяльності. Підкреслено її професійно зумовлений характер у діяльності вихователя, який несе відповідальність за фізичне, психічне, соціальне й духовне благополуччя дітей дошкільного віку.

Схарактеризовано основні педагогічні умови формування культури здоров'я майбутніх вихователів. Визначено та обґрунтовано сучасні підходи до формування культури здоров'я, серед яких інтегрований, праксеологічний, партнерський, цифровий.

Акцентовано увагу на необхідності поєднання теоретичної підготовки з практичною діяльністю, розвитку життєвих навичок, саморегуляції, управління стресом і формування відповідального ставлення до власного здоров'я. Підкреслено роль цифрових технологій у розширенні можливостей здоров'язбережувальної освіти та залученні студентської молоді до активної діяльності.

Ключові слова: культура здоров'я; майбутні вихователі; заклад дошкільної освіти; здоров'язбережувальна компетентність; інтегрований підхід; праксеологічний підхід; партнерський підхід; цифрові технології; професійна підготовка

MODERN APPROACHES TO THE FORMATION OF HEALTH CULTURE IN FUTURE PRESCHOOL EDUCATION TEACHERS

S In the current context of educational reform in Ukraine, the issue of preserving and strengthening the health of the younger generation is becoming increasingly relevant. A significant role in this process belongs to preschool education teachers, who lay the foundations of a healthy lifestyle in children. At the same time, the effectiveness of their professional activity largely depends on the level of development of their own health culture, which necessitates its purposeful formation during professional training at higher education institutions. The purpose of the article is to provide a theoretical substantiation and characterization of modern approaches to the formation of the health culture of future preschool education teachers in the process of their professional training. The study employs a set of general scientific and pedagogical methods, including analysis, synthesis, generalization, and systematization of scientific sources.

The article reveals the essence of the concept of "health culture" as an integrative personal formation that combines knowledge, value orientations, motivation, and practical readiness for health-preserving activities. It is substantiated that the formation of the health culture of future educators is a complex and multifaceted process that requires the implementation of a set of pedagogical conditions: the introduction of health-preserving disciplines into the content of professional training; the creation of a health-preserving educational environment in higher education institutions; and the formation of students' value-based attitudes toward their own health. The role of integrated, praxeological, and partnership-based approaches, as well as digital technologies, in ensuring the effectiveness of this process is determined. Emphasis is placed on the need to transform theoretical knowledge into practical skills and life competencies.

The scientific novelty lies in the comprehensive substantiation of modern approaches to the formation of the health culture of future preschool education teachers, considering the integration of educational, psychological-pedagogical, and digital components. The pedagogical conditions for the formation of students' health culture have been refined, and attention is focused on the need to combine theoretical training with practical activity and the development of personal responsibility for one's own health.

It is proved that the effective formation of the health culture of future educators is possible under the condition of a holistic organization of the educational process, combining its content, organizational, and motivational components. It is proposed to introduce special health-preserving courses into the educational process, actively use interactive and digital technologies, and organize training sessions, reflective sessions, and practical activities aimed at developing healthy lifestyle skills. It is also advisable to expand partnership interaction among all participants in the educational process and to involve healthcare professionals.

Keywords: health culture; future educators; preschool education institution; health-preserving competence; integrated approach; praxeological approach; partnership approach; digital technologies; professional training

Актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується підвищеною увагою до проблеми збереження та зміцнення здоров'я підростаючого покоління. Особлива роль у цьому процесі належить вихователю закладу дошкільної освіти, який є першим педагогом дитини поза межами сім'ї та значною мірою впливає на формування основ здорового способу життя. Водночас ефективність здоров'язбережувальної діяльності вихователя безпосередньо залежить від рівня сформованості його власної культури здоров'я. У зв'язку з цим актуалізується потреба у цілеспрямованому формуванні культури здоров'я майбутніх вихователів ще на етапі їх професійної підготовки в закладах вищої освіти. Саме університетське навчання створює умови для набуття студентами необхідних знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій у сфері здоров'язбереження.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблему формування у майбутніх педагогів здоров'язбережувальної компетентності, тобто здатності зберігати й зміцнювати власне здоров'я та здоров'я дітей у професійній діяльності розглядають у своїх роботах такі сучасні науковці: Т. Андрющенко, Л. Лохвицька, Н. Мартовицька, А. Сіренко, Г. Ігнатенко, Т. Самус, В. Опанасенко, Б. Вовк, О. Літченко, Л. Гаращенко, Т. Шинкар, О. Момот, С. Новік, Є. Шостак та ін.

Також у наукових працях сучасних дослідників значна увага приділяється проблемі збереження ментального здоров'я педагогів у контексті професійної діяльності. Зокрема, аналізується вплив емоційного вигорання як наслідку хронічного стресу, емоційного

перенавантаження та високих професійних вимог на психологічне благополуччя педагога [2]. Підкреслюється інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти, роль стресостійкості як ключового чинника психічного здоров'я та професійної ефективності педагогів, наголошується на необхідності розвитку навичок саморегуляції та емоційної витривалості, пропонуються практичні поради й вправи, спрямовані на підвищення життєвої енергії та професійної мотивації педагогів [3; 8; 9; 10]. У межах психологічного підходу Є. Ребро, І. Гузь розглядають захисні механізми психіки особистості педагога, які забезпечують адаптацію до стресових і кризових ситуацій і впливають на збереження ментального здоров'я [7]. Окрему групу становлять праці, присвячені пошуку внутрішніх ресурсів і практичним засобам відновлення психоемоційного стану педагогів, профілактиці професійного вигорання та зниженню емоційної напруги [4; 5].

Особливої уваги, на наш погляд, заслуговує монографія Л. Мороз-Рекотової, де розглядається проблема формування професійно-комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Авторка описує теоретичні та практичні аспекти підготовки сучасного вихователя XXI століття, акцентуючи увагу на розвитку світоглядних цінностей, професійних комунікативних умінь та особистісних якостей педагога. Порушує питання формування культури здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, наголошуючи на її важливості для професійної діяльності педагога. Авторка підкреслює, що вихователь має бути не

лише компетентним фахівцем, а й прикладом здорового способу життя для дітей, адже саме в дошкільному віці закладаються основи фізичного, психічного соціального та духовного здоров'я особистості [6]. Відзначимо особливу цінність дисертації Н. Вінарчук, де аналізується проблема підготовки майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності у закладах дошкільної освіти. Авторка досліджує теоретичні та практичні засади формування готовності майбутніх педагогів до збереження й зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку, визначає критерії, показники та рівні сформованості такої готовності. У дисертації обґрунтовано модель підготовки майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності [1].

Отже, не зважаючи на вищезазначене, сьогодні проблема збереження і зміцнення здоров'я майбутніх вихователів потребує комплексного підходу, що поєднує теоретичне осмислення й упровадження практичних психопрофілактичних заходів у систему сучасної освіти.

Мета статті: обґрунтувати та схарактеризувати сучасні підходи до формування культури здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Викладення основного матеріалу. У науково-педагогічних дослідженнях поняття «культура здоров'я» розглядається як інтегративне утворення особистості, що поєднує знання про здоров'я, ціннісне ставлення до нього, мотивацію до здорового способу життя та практичну готовність до здоров'язбережувальної діяльності. Для майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти культура здоров'я має професійно зумовлений характер, оскільки охоплює не лише турботу про власне здоров'я, а й відповідальність за фізичне, психічне, духовне та соціальне благополуччя дітей дошкільного віку. Така культура є не просто перевагою, а й професійною необхідністю: саме вихователі разом із батьками формують у малюків базові звички здорового способу життя, моделюють середовище здоров'язбереження та створюють умови для гармонійного розвитку. У сучасному суспільстві, де фактори ризику здоров'я зростають, важливо переосмислити підходи до підготовки фахівців, які працюватимуть із наймолодшими.

Формування культури здоров'я здобувачів освіти, які в майбутньому будуть працювати вихователями, є складним і багатограним процесом, який потребує цілісного педагогічного впливу та реалізації певних педагогічних умов у системі професійної підготовки. Передусім, це впровадження здоров'язбережувальних дисциплін у зміст професійної підготовки. На наш погляд, можуть бути наступні курси: «Педагогічна ортобіотика»; «Основи домедичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО»; «Домедична допомога в ЗДО»; «Основи безпеки життєдіяльності», що сприяють формуванню у студентів цілісного уявлення про здоров'я як найвищу життєву цінність [2, с. 92].

Опановуючи зазначені дисципліни, майбутні вихователі набувають знань про закономірності збереження

фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я особистості, методи профілактики захворювань, основи надання домедичної допомоги, а й також способи організації безпечного й здоров'язбережувального освітнього середовища в закладі дошкільної освіти.

Також важливою педагогічною умовою є створення у закладі вищої освіти здоров'язбережувального освітнього середовища, яке сприяє збереженню та зміцненню здоров'я студентської молоді. Таке середовище передбачає раціональну організацію освітнього процесу, дотримання санітарно-гігієнічних норм, оптимальне поєднання навчальної та рухової активності, а також психологічно комфортний клімат. Особистий приклад викладачів, використання здоров'язбережувальних педагогічних технологій, інтерактивних форм і методів навчання позитивно впливають, на наш погляд, на формування у студентів відповідального ставлення до власного здоров'я.

Викладачам необхідно дбати за формування у студентів ціннісного ставлення до збереження власного здоров'я. Опанувати основи культури здоров'я не можливо без усвідомлення студентами цінності здоров'я як особистісної та професійної категорії. Тому важливою педагогічною умовою є цілеспрямована робота педагогів із формування у майбутніх вихователів позитивної мотивації до здорового способу життя. Цьому сприяють виховні заходи, тренінги, дискусії, рефлексивні завдання, спрямовані на самоаналіз власного стилю життя, рівня фізичної активності, харчових звичок і психоемоційного стану. У процесі такої роботи здобувачі освіти усвідомлюють значення власного здоров'я як передумови успішної професійної діяльності та зразка для наслідування дітьми дошкільного віку [3, с. 6].

Нині викладання традиційних навчальних дисциплін не може бути ізольованим, необхідний інтегрований освітній підхід до реалізації цього завдання. Сучасна освіта вимагає інтеграції здоров'язбережувальних тем у більшість навчальних дисциплін. Це сприяє створенню безпечного та підтримувального освітнього середовища, підвищує мотивацію студентів до навчання та формує у них навички, необхідні для повноцінного життя у сучасному суспільстві.

Особливого значення набуває праксеологічний підхід до формування культури здоров'я студентської молоді. Практиологія як наука про ефективну організацію навчання орієнтує освітній процес на досягнення конкретних результатів через практичну діяльність. У контексті здоров'язбережувальної освіти – це теоретичні знання про здоровий спосіб життя, що мають трансформуватися у реальні дії, поведінкові моделі та формування життєвих навичок, як-от: планування режиму дня, організація власної фізичної активності, управління стресом, розвиток комунікативної культури (шляхи уникнення конфліктів), запобігання професійному вигоранню тощо.

Партнерський підхід у формуванні культури здоров'я передбачає активну взаємодію всіх учасників освітнього

процесу – студентів, викладачів, кураторів академічних груп, батьків, медичних працівників і представників громадських організацій. Така взаємодія ґрунтується на принципах співпраці, взаємної відповідальності та спільного досягнення результатів у сфері здоров'язбереження. Реалізація партнерського підходу може здійснюватися через різні форми діяльності: спільні тематичні зустрічі, майстер-класи, тренінги, волонтерські ініціативи, профілактичні акції, а також заходи за участю фахівців з охорони здоров'я. Подібна співпраця, на наш погляд, сприяє підвищенню рівня обізнаності студентів щодо питань фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я, формує відповідальне ставлення до власного способу життя та розвиває навички соціальної взаємодії, адже найважливіше – це правильно організована побудова свого життя, послідовність своїх дій, визначена система праці й відпочинку, характер спілкування і стиль життя людини [4, с. 8].

Важливим аспектом сучасного освітнього процесу є також активне використання цифрових інструментів у формуванні культури здоров'я здобувачів освіти. Цифровізація відкриває нові можливості для організації здоров'язбережувальної діяльності у сучасних закладах вищої освіти, розширює доступ до інформаційних ресурсів і забезпечує гнучкість форм навчання. Використання онлайн-платформ, освітніх застосунків, відеоконференцій, інтерактивних курсів і цифрових тренінгів дозволяє викладачам проводити різноманітні заходи, спрямовані на формування здорового способу життя, профілактику шкідливих звичок, розвиток психоемоційної стійкості та фізичної активності. Варто зазначити, що онлайн-формат дає змогу залучити до участі значно ширше коло здобувачів освіти, незалежно від їхнього місця перебування, що особливо актуально в сучасних умовах дистанційного та змішаного навчання. Викладачі можуть використовувати наступні форми роботи: вебінари, онлайн-консультації,

віртуальні екскурсії до медичних установ чи спортивних центрів, інтерактивні лекції, челенджі здорового способу життя, тематичні флешмоби та цифрові освітні кампанії тощо.

Узгоджене застосування зазначених підходів сприяє формуванню у студентів відповідального ставлення до власного здоров'я, розвитку життєвих компетентностей і готовності до професійної діяльності, що передбачає створення здоров'язбережувального освітнього середовища. Саме така комплексна модель підготовки відповідає сучасним вимогам освіти та забезпечує всебічний розвиток особистості майбутнього фахівця.

Висновки. Отже, формування культури здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти є важливим завданням сучасної педагогічної освіти. Реалізація визначених педагогічних умов – упровадження в освітній процес здоров'язбережувальних дисциплін, створення відповідного освітнього середовища та формування ціннісного ставлення студентів до здоров'я – забезпечує цілісний і системний підхід до підготовки педагогів, здатних дбати про власне здоров'я та здоров'я вихованців. Сучасні підходи до формування культури здоров'я майбутніх вихователів передбачають перехід від абстрактного знання до практичних умінь, інтеграцію здоров'язбережувальних ідей у всі аспекти професійної підготовки, а також активну взаємодію із соціальним середовищем. Така підготовка не лише підвищує якість професійної діяльності, але й створює фундамент для здорового, безпечного та всебічного розвитку дітей у закладах дошкільної освіти.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідженні взаємозв'язку між рівнем культури здоров'я вихователя та формуванням здорових звичок у дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

- Вінарчук Н. Підготовка майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності у закладах дошкільної освіти : дис. ... д-ра філософії за спеціальністю 011 / Львівський нац. ун-т імені Івана Франка. Львів, 2024. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/dis_Vinarchuk.pdf
- Гуменюк В., Гуменюк І. Вплив емоційного вигорання на ментальне здоров'я педагога. *Психологічні координати розвитку особистості: реалії і перспективи* : зб. наук. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 30-31 трав. 2024 р.) / Ін-т психології імені Г. С. Костюка, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка [та ін.]. Полтава, 2024. С. 50–54. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/25119>
- Інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти : колект. монографія / за заг. ред. проф. О. А. Гнізділової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 466 с. DOI: <https://doi.org/10.33989/pnpu.520> URL: <https://publishing.pnpu.edu.ua/catalog/view/520/734/3528>
- Момот О., Новік С., Шостак Є. Технологія формування культури здоров'я : навч. посіб. / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : Сімон, 2022. 106 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/18713>
- Момот О., Новік С., Зайцева Ю., Шостак Є. Алгоритми збереження здоров'я : методичні поради та рекомендації : навч.-метод. посіб. 2-ге вид. доп. Полтава : Астроя, 2024. 144 с.
- Мороз-Рекотова Л. В. Вихователь XXI сторіччя: формування професійно-комунікативної культури майбутніх фахівців дошкільної освіти : монографія. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2022. 256 с.
- Ребро Є. В., Гузь І. Д. Ментальне здоров'я та захисні механізми психіки особистості педагога. *Психологічні координати розвитку особистості: реалії і перспективи* : зб. наук. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 30-31 трав. 2024 р.) / Ін-т психології імені Г. С. Костюка, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка [та ін.]. Полтава, 2024. С. 140–144. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/25168>
- Розкладка Н. У пошуках внутрішнього ресурсу. Відновлюємо сили й енергію педагогів. *Дитячий садок. Управління*. 2022. № 5/6. С. 64–71.
- Hnizdilova O., Vilkhova O., Zimakova L., Pasichnichenko A., Kovalevska N. Analyzing the Nonstandard Sports Equipment as an Efficient Measure of Provoking Pre-schoolers Motor Activity. *Journal of research in medical and dental science*. 2021. Vol. 9, issue 4. P. 425–431. URL: <https://www.jrmds.in/articles/analyzing-the-nonstandard-sports-equipment-as-an-efficient-measure-of-provoking-preschoolers-motor-activity.pdf>
- Vashak O, Vilkhova O. The formation of the professional competence of the educator as a condition for the positive image of Preschool Education Institutions: literature review *Педагогічні науки*. 2024. Вип. 27 (2). С. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2024.2.17> URL: <https://pedsciences.com.ua/en/journals/tom-27-2-2024>

References

1. Vinarchuk, N. (2024). *Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do zdoroviazberzhuvalnoi diialnosti u zakladakh doshkilnoi osvity* [Preparing future educators for health-preserving activities in preschool institutions]. (PhD diss.). Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. Lviv. Retrieved from https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/dis_Vinarchuk.pdf [in Ukrainian].
2. Humeniuk, V., & Humeniuk, I. Vplyv emotsiinoho vyhorannia na mentalne zdorovia pedahoha [The impact of emotional burnout on a teacher's mental health]. In *Psykhologichni koordynaty rozvytku osobystosti: realii i perspektyvy* [Psychological coordinates of personality development: realities and prospects]: zb. nauk. materialiv VI mizhnar. nauk.-prakt. konf. (pp. 50-54). In-t psykhologii imeni H. S. Kostiuka, Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka [ta in.]. Poltava. Retrieved from <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/25119> [in Ukrainian].
3. Hnizdilova, O. A. (Ed.). (2024). *Innovatsiinyi potentsial profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv u haluzi doshkilnoi osvity* [Innovative potential of professional training of future specialists in the field of preschool education]: kolektyvna monohrafiia. Poltava: PNPU imeni V. H. Korolenka. DOI: <https://doi.org/10.33989/pnpu.520>. Retrieved from <https://publishing.pnpu.edu.ua/catalog/view/520/734/3528> [in Ukrainian].
4. Momot, O., Novik, S., & Shostak, Ye. (2022). *Tekhnolohiia formuvannia kultury zdorovia* [Technology for forming a culture of health]: navch. posib. Poltav. nats. ped. un-tet imeni V. H. Korolenka. Poltava: Simon. Retrieved from <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/18713> [in Ukrainian].
5. Momot, O., Novik, S., Zaitseva, Yu., & Shostak, Ye. (2024). *Alhorytm zberzhennia zdorovia* [Health preservation algorithm]: metodychni porady ta rekomendatsii: navch.-metod. posib. 2-he vyd. dop. Poltava: Astraia [in Ukrainian].
6. Moroz-Rekotova, L. V. (2022). *Vykhovatel XXI storichchia:formuvannia profesiino-komunikatyvnoi kultury maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity* [The 21st century educator: forming a professional and communicative culture of future preschool education specialists]: monohrafiia. Kharkiv: Vydavnytstvo Ivanchenka I. S. [in Ukrainian].
7. Rebro, Ye. V., & Huz, I. D. (2024). Mentalne zdorovia ta zakhysni mekhanizmy psykhiky osobystosti pedahoha [Mental health and protective mechanisms of the teacher's personality psyche]. In *Psykhologichni koordynaty rozvytku osobystosti: realii i perspektyvy* [Psychological coordinates of personality development: realities and prospects]: zb. nauk. materialiv VI mizhnar. nauk.-prakt. konf. (pp. 140-144). In-t psykhologii imeni H. S. Kostiuka, Poltav. nats. ped. un-t imeni V. H. Korolenka [ta in.]. Poltava. Retrieved from <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/25168> [in Ukrainian].
8. Rozkladka, N. (2022). U poshukakh vnutrishnoho resursu. Vidnovliuiemo syly y enerhiiu pedahohiv [In search of an internal resource. Restoring the strength and energy of teachers]. *Dytiachyi sadok. Upravlinnia* [Kindergarten. Management], 5/6, 64-71 [in Ukrainian].
9. Hnizdilova, O., Vilkhova, O., Zimakova, L., Pasichnichenko, A., & Kovalevska, N. (2021). Analyzing the Nonstandard Sports Equipment as an Efficient Measure of Provoking Pre-schoolers Motor Activity. *Journal of research in medical and dental science*, 9, 4, 425-431. Retrieved from <https://www.jrmds.in/articles/analyzing-the-nonstandard-sports-equipment-as-an-efficient-measure-of-provoking-preschoolers-motor-activity.pdf> [in Ukrainian].
10. Vashak, O., & Vilkhova, O. (2024). The formation of the professional competence of the educator as a condition for the positive image of Preschool Education Institutions: literature review *Pedahohichni nauky*, 27 (2), 17-23. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2024.2.17>. Retrieved from <https://pedsciences.com.ua/en/journals/tom-27-2-2024> [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського матеріалу 08.05.2026